

**SIMO
PENTTILÄ**

**UNIKUKKIA
VAINAJILLE**

 SAGA
EGMONT

Unikukkia vainajille

Simo Penttilä

Unikukkia vainajille

SAGA Egmont

Unikukkia vainajille

Cover image: Shutterstock

Copyright © 1961, 2023 Simo Penttilä and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788727180632

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13.4 million euros annually to children in difficult circumstances.

1

— Pohjolan valkea talvi! murahdin kompuroidessani ulos matalasta taksista Helsingin rautatieaseman edustalla. — Rankkasade eikä tietysti ainoatakaan kantajaa.

Varatuomari Pentti Lehikko — Tutkimuksia — istui rauhallisesti paikallaan ja maksoi auton. Sitten hän vuorostaan keinotteli itsensä ulkoilmaan, otti vastaan kuljettajan vieressä etuistuimella olleet pienet matkalaukkumme, ojensi niistä toisen minulle ja sanoi kuivasti:

— Imatran pikajunassa on ravintolavaunu.

Minun on pakko myöntää, etten heti tajunnut hänen tarkoitustaan. Vasta aseman hallissa se selvisi minulle.

— Kyllä Lannejoen lounaalla Kämpissä olisi ollut paljon hauskenpää. — Vilkaisin hänen ilmeettömiin kasvoihinsa enkä malttanut olla jatkamatta: — Ja jos kysymyksessä tosiaan olisi murha, niin se muuttaisi tilanteen, mutta —

Seinän vierustalla seisokellut virkapukuinen poliisi loi minuun mietiskelevän katseen, minkä Lehikkokin pani merkille. Kulkuaan jouduttamatta hän sanoi:

— Meidän vaunumme on nähdäkseni aivan ravintolavaunun vieressä tuolla junan etupäässä. Tarjoilu alkaa heti kun juna lähtee liikkeelle kello 12.25. Sitä ennen älä puhu murhista muulloin kuin konstaapelien kohdalla.

Juna tuntui loputtoman pitkältä. Sivuutimme vaunun toisensa jälkeen. Minä jättäydyin Lehikon taakse. Hänen äskeinen äänensävyensä loukkasi minua; tunnen itseni aina loukkaantuneeksi silloin kun tunnen itseni noloksi.

Kun lopulta aloimme kavuta maailman epämukavimpia portaita vaunun sillalle, pääni pakostakin kallistui taaksepäin, jolloin hatun lieriin keräytynyt sadevesi ryöpsähti odottamattoman salakavalasti niskaani.

Sillalla olevan naisihmisen takia en kehdannut kirotta.

Ensimmäisen luokan tupakkaosastossa ei ennen meitä ollut kuin yksi matkustaja, lihavahko vanhanpuoleinen herra, joka oli syventynyt sanomalehteensä. Meidän paikkamme olivat aivan oven pielessä kaukana hänestä.

— Hitonmoinen reisu! pääsin lopultakin purkautumaan. — Ja lisäksi vielä viisitoista minuuttia junan lähtöön.

— Koffin atomiin, Lehikko nosti matkalaukkunsa hyllylle, riisui päällystakkinsa, istuutui minua vastapäätä ikkunan viereen, sytytti savukkeen ja jatkoi:

— Olit eilisiltana Jere Rassin kanssa Royalissa ja nyt olet penseä niin kuin ainakin puliukot, jotka eivät heti aamutuimaan ole saaneet virkistävää eau de cologne -ryyppyään.

Olin pudottaa laukkuni kuullessani hänen ivallisen letkauksensa. Hillitsin kuitenkin itseni parhaani mukaan,

asettauduin mukavasti istumaan ja sanoin mahdollisimman asiallisesti:

— Pieni käynti Royalissa tapahtui viran puolesta. En tosin tiedä, kuinka olet saanut selville, että me olimme siellä, mutta totuus joka tapauksessa on, että me varjostimme Kaapo Luumäkeä. Hän istui baarissa —

— Eikä istunut, Lehikko keskeytti. — Kaapo Luumäki istui Seurahuoneen baarissa. Ei hän eilisiltana näyttäytynytkään Royalissa.

Tuijotin Lehikkoon silmät pystyssä.

— Mitä sinä oikein puhut? koetin hillitä ääntäni. — Kyllä kai minä nyt sentään paremmin tiedän tämän asian! Hänhän istui seurueineen vain muutaman metrin päässä meistä.

— Eikä istunut, Lehikko toisti tyyneästi äskeisen torjuntansa.

— Johan nyt on —

— Sillä Kaapo Luumäki istui minun vieressäni Seurahuoneen baarissa aina sulkemishetkeen saakka.

Pentti Lehikon kanssa on toisinaan totisesti hyvin vaikeaa keskustella. Hänen luonteensa ikäviä piirteitä on, että hän antaa viattoman ihmisen inttää minkälaista hölynpölyä tahansa kuinka kauan vain. Hän kuuntelee kiinnostuneen ja kohteliaan näköisenä, kunnes sitten yhtäkkiä tyrmää inttäjän ihan lopullisesti.

Mutta tällä kertaa minua ei niin vain tyrmäty. Avasin jo suuni vastaväitteisiin, vaan onneksi en ehtinyt sanoa sanaakaan, kun hän jatkoi:

— Sinä et ole koskaan tavannut Kaapo Luumäkeä, joten et voi tuntea häntä. Sinä luotat Jeren väitteisiin ja kun Jerekään ei ole nähnyt häntä kuin kerran, niin saatan hyvin käsittää, että herrat varjostivat vallan väärää miestä.

— Eipä! huudahdin huojentuneena. — Eteisvahtimestari kävi pyytämässä maisteri Luumäkeä puhelimeen. Kuulin nimen selvästi.

Lehikko karisti tuhkan savukkeestaan. Hän sanoi:

— Kaapo Luumäki ei ole maisteri vaan rakennusmestari. Hänen veljensä Kalle Luumäki on maisteri. He muistuttavat kasvonpiirteiltään kaukaisesti toisiaan vaikka Kaapo onkin kaksikymmentä kiloa lihavampi.

Juna alkoi hitaasti liikkua. Vaunuun ei ollut ilmestynyt muita matkustajia. Kun Lehikko samassa nousi, huokaisiin helpotuksesta; olin kyllä noloakin nolompi, mutta nyt en pystynyt edes loukkaantumaan.

— Ravintolavaunuun, Lehikko sanoi ja suunnisti vaunun menosuuntaan.

Tilasimme lounasleikkeleet ja pullon atomia mieheen.

Kymmenen minuutin kuluttua tunsin vähitellen rauhoittuvani ja päätin hyvinvoinnin tunteen palatessa, etten maista tippaakaan ainakaan sataan vuoteen. Alkoholi ei sovi hermoilleni enkä minä sitä usein käytäkään liiallisesti. Kuinka lienee sitten eilisiltana sattunut lankeemus. Se oli etupäässä Jeren vika. Hän kun niin kovasti innostui päästessään äkkiarvaamatta muka Kaapo Luumäen jäljille. — Jeevelin Jere!

Lehikko silmäili mietteisiinsä vaipuneena lohduttoman harmaata vetistä maisemaa. Kun saimme kahvia, hän sanoi:

— Kaapo Luumäki maksoi väärentämänsä vekselin tänä aamuna pankkiin, niin että se asia on kuitattu ja haudattu. Setä ei halua julkista skandaalia eikä siis anna juttua poliisille —

Sytytettyään savukkeen hän täydensi:

— ainakaan toistaiseksi.

Onnellisena siitä, että aivoni alkoivat vähitellen toimia normaalisti, aloin varovasti eritellä kuulemaani. Lopulta kysyin:

— Mitä ihmeen syytä Kaapo Luumäellä oli väärentää setänsä nimi vekseliin, jonka hän jo ennen sen lankeamispäivää pystyi lunastamaan käteisellä? Ei siinä minusta ole mitään järkeä.

Lehikko vilkaisi minuun.

— Ehkä se ainakin osittain johtui meidän eilisiltaisesta keskustelustamme Seurahuoneen baarissa. En usko, että rakennusmestari Luumäki koskaan aikaisemmin siinä paikassa on juonut vain appelsiinipuristetta.

— Nyt joi?

— Kyllä. Ja paljon.

Lehikko ei tuntunut olevan oikein puhetuulella. Minä puolestani olisin kernaasti jatkanut keskustelua, mutta en keksinyt mitään vähänkään älykästä sanottavaa; eihän minulla itse asiassa ollut edes aavistusta siitä, minkä vuoksi me nyt olimme matkalla Kartolaan, johonkin minulle täysin tuntemattomaan pitäjään Heinolan ja Mikkelin välimailla.

Kun äänettömyys alkoi jo käydä painostavaksi, minäkin sytytin savukkeen. Sytyttimen naksahdus kai sai Lehikon huomion jälleen kääntymään minuun. Hän kysyi:

— Kykenetkö vaikka hatarasti kuvaamaan henkilöitä, jotka olivat Kalle Luumäen seurassa?

Herkistin muistiani tarkasti ennen kuin vastasin:

— Heitä oli kolme. Yksi puoliherralta vaikuttava melko komeakasvuinen mieshenkilö ja kaksi naista, joista toinen käheä-ääninen, arviolta 40-vuotias, hirvittävään likaisenkeltaiseen iltaleninkiin pukeutunut —

— Siis pronssinväriseen?

— Niin kai. Missään tapauksessa daami ja leninki eivät sopineet toisilleen. Toinen tyyppi sen sijaan oli nuorempi ja aika hauskan näköinen. Sikäli kuin make upin alta saatoin arvioida, ehkä kolmissakymmenissä.

— Entä se puoliherra?

— Siisti puku, räikeänpunainen pujoliivi ja vasemman käden etusormessa paksu kultainen kantasormus. Noin 45-vuotias. Puhui kovalla äänellä ja esiintyi yleensäkin pintasivistyneen hurmaajan varmuudella. Maisteri Luumäki vaikutti hiukan kiusaantuneelta aina kun kantasormus avasi suunsa. Naiset puolestaan kuuntelivat häntä kiinnostuneina, mikä seikka ehkä selittyy siitä, että hän maksoi laskun. Söivät katkarapuja ja joivat kuohuviiniä.

Lehikko oli tarkkaavasti kuunnellut kuvaustani. Kun lopetin, niin hän hymähti, sytytti jälleen uuden savukkeen ja sanoi:

— Et sinä loppujen lopuksi sittenkään tainnut olla pahasti änkyrässä. Sain aamulla soittaessani hiukan toisen käsityksen.

— Muistan kaiken! minua alkoi hitaasti kiukuttaa hänen suojeleva asenteensa.

— Huomaan sen, hän myönsi rauhallisesti. — Jere sen sijaan ei toimistoon tullessaan edes tiennyt, että oli ollut Royalissa. Vasta juotuaan neljä kupillista mustaa kahvia hän heräsi sen verran, että kykeni väittämään viettäneensä hauskan illan Monte Carlossa.

Nyt aloin vähitellen ymmärtää Lehikon kylmäkiskoisuuden taustan. Koska kuitenkin Jeren muistinmenetyksen pohtiminen tuntui kiusalliselta, päätin nopeasti vaihtaa puheen aihetta ja sanoin:

— Kysymyksessä ei siis missään tapauksessa ole murha?

— Mitä sinä koko ajan höpötät murhasta? Minähän sanoin sinulle jo puhelimesta, että lähdemme Helsingin sumusta muutamaksi päiväksi maaseudulle, oikein korpipitäjään, missä saamme hengittää raikasta talvi-ilmaa ja ehkä hiukan hiihtääkin. Kartolan maasto on kaunista ja Ruskealan vanhan kartanon nykyinen omistaja kunnallisneuvos Iisakki Ruskeala on isä-vainajani kansakoulutovereita ja minun hyvä ystäväni. Jämerä, lähes 70-vuotias tervaskanto, joka tosin on jättänyt maatilan hoidon poikansa agronomi Antti Ruskealan käsiin, mutta joka kuitenkin yhä on ylimmäinen herra talossaan.

Tuijotin tuokion tyhjään kahvikuppiin ennen kuin sanoin:

— Kunnallisneuvos Ruskealako meidät kutsui vieraikseen?

— Niin, Lehikko nyökkäsi, — ja agronomi myös. Antti on erittäin miellyttävä mies, jolla on kuulemma herttainen rouva ja kaksi lasta. He asuvat pääarakennuksessa. Kunnallisneuvos itse on siirtynyt puolen kilometrin päässä niemen kärjessä olevaan jo isänsä vanhuudenkodikseen rakennuttamaan huvilaan. Me majailemme luonnollisesti huvilassa.

— Tuollaiset lautahökkelit pakkaavat olemaan kirotun kylmiä tähän aikaan vuodesta. Puulämmitys ja häkää!

Lehikko ei vaivautunut lausumaan mielipidettään.

Olimme jo sivuuttaneet Hyvinkään kun panin merkille, ettei ulkona enää satanutkaan vettä vaan selvää valkoista lunta.

Oikeata vanhan ajan joulukorttilunta suurin höytyvin.

Lehikko myös oli pannut merkille ihan silmissä tihenevän lumentulon.

— Olipa hyvä, hän sanoi, — etten hyväksynyt Iisakin ajatusta tulla meitä pikkuautolla vastaan aina Heinolan asemalle.

— Siellä on alkanut tuullakin.

— Pyryksi se kohta kääntyy. Mutta kyllä me bussilla pääsemme Kartolan kirkolle. Sinne ei ole Heinolasta kuin vajaat neljäkymmentä kilometriä. Nousemme Matkahuollon kohdalla pois ja jatkamme Iisakin Opelilla Ruskealaan. Jos talvitie lahden poikki on kunnossa, niin matkaa on vain kaksi kilometriä. Maantietä myöten se pitenee kahdeksaan.

— On totisesti korvessa!

— Kun on sähkövalo, puhelin ja keskuslämmitys, niin ei Ruskealassa vallan korvelta tunnu. — Lahdessa meidän on vaihdettava junaa.

Riihimäen tienoilla lumimyrsky yltyi. Lahden melko autiolla asemasillalle laskeutuessamme meillä oli täysi työ pyrkiessämme rajussa sivutulessa Heinolan kiitojunaan, jossa ei ollut kuin yksi vaunu. Se oli lämmin ja mukava eikä siinä ollut kuin muutama harva matkustaja, työstään lähitienoille palaavia ihmisiä.

Seestan jälkeen me jäimmekin kahden koko tupakkaosastoon. Lasioven takana tupakoitsemattomien puolella laskin neljä naista.

— Saattaa pianaikaa pyryttää maantiet tukkoon, otattelin synkästi. — Olisi ehkä viisaampaa jäädä hotelliin huomiseksi, niin että emme juuttuisi kinokseen. Olen kerran viettänyt yön —

— Heinolasta on Mikkeliin niin vilkas liikenne, että maantie säännöllisesti aurataan ajokelpoiseksi. Ja kyllä me Kartolan kirkolta aina jollakin tavoin keinottelemme itsemme Ruskealaan. Jos ei muuten niin suksilla —

— Ja se kun on valhe! miltei kiivastuin. — Suksilla! Kumpi meistä eilen oli pörräämässä? Enkä minä siksi toiseksi ymmärrä, mikä hemmetin hoppu meillä sinne Ruskealaan oikeastaan on? Rämpsiä nyt synkissä aarniometsissä keskellä pimeää yötä! Jaksaa se sinun Iisakkisi odottaa huomiseenkin.

Lehikko katsoi minua suoraan silmiin. Hän sanoi:

— Siitä asiasta en ole ihan varma.

Tuokion kuluttua hän lisäsi:

— Juuri sen vuoksi meidän onkin vielä tänä iltana yritettävä perille.

Vierumäen asemalla vaunun tupakoitsemattomien osastokin tyhjени. Lehikko ja minä olimme kahden. Ulkona ulvoi ja ujelsi vimmainen lumimyrsky. Minua paleli vaikka vaunussa oli liiankin kuumaa.

Olimme juuri tulossa Heinolan kuuluisalle sillalle, kun kysyin ehkä hiukan vaisusti:

— Milloin sinä sait tämän kutsun Ruskealaan — hiihtelemään?

Lehikko parastaikaa kirjoitti jotakin ainaiseen Akava-kalenteriinsa, minkä sujautti taskuunsa ennen kuin vastasi:

— Tänä aamuna kello kahdeksan.

Tajuntani heitti hiukan volttia niin kuin niin monesti ennenkin Lehikon seurassa.

— Siellä on siis oikein hätä käsissä, kun meille tuli tällainen kiire?

— Sinä olet aivan yhtä hyvä arvaamaan kuin minäkin. — Lehikko otti päällystakkinsa naulakosta. — Tosin kunnallisneuvos itse ei vaikuttanut lainkaan hätääntyneeltä, mutta agronomin, hänen poikansa sävy oli hiukan levoton isän takia. — Nyt tullaan Heinolan vanhaan residenssikaupunkiin.

Asemasillalta oli viitisenkymmentä metriä linja-autoille.

Kasvoja pistelevää pakkaslunta tuiskutti niin, ettei tahtonut eteensä nähdä. Tuulen kasaamat kinokset ulottuivat paikoitellen

miltei polviin eikä katulyhdyistä ollut paljonkaan apua nietoksia karttellessa.

Olin totisesti läikähtymäisilläni, kun henkeä salpaavan taivalluksen jälkeen nousimme miltei täpötäyteen bussiin. Onnistuimme kuitenkin saamaan istumapaikat. Niskaani valui jälleen vettä. Otin hatun päästäni ja karistin siitä salavihkaa lunta keskikäytävälle. Kumartuessani tunsin että takinkaulukseen takertunut lumi solahti vetenä myös rinnan puolelle.

Kun rahastajaneitonon tuli kohdallemme ja olimme maksaneet liput Kartolan kirkolle, minä mieleni virkistykseksi sanoin:

— Onko täällä ollut markkinat kun on näin paljon väkeä?

— Eihän nyt ole mikään markkina-aika, tyttö vastasi asiallisesti. — Mutta kun kahden edellisen bussin vuorot piti peruuttaa, niin näitä ihmisiä kertyi meille vallan ylettömästi.

— Minkä vuoksi ne oli peruutettava?

— No kun yhtäkkiä tuli niin paljon lunta, etteivät ehtineet oitis aurata. Lisäksi Pertunmaan bussi kaatui poikittain tielle eikä sitä saatu heti pystyyn eikä syrjään.

— Nyt kai tie jo on kunnossa?

— Pianhan tuo nähdään.

Keskustelu ei virkistänyt minua vähääkään. Kun lisäksi olin huomaavinani ohimenevän hymyn Lehikon huulilla, päätin synkästi murjottaa ainakin ensimmäiseen ojaansuistumiseemme saakka.

Mutta emme me suistuneet ojaan. Vaikka meidän olikin vastatuudessa ajettava varovasti huonon näkyvyyden takia, niin pääsimme kuin pääsimmekin kommelluksitta Kartolan kirkolle suunnilleen puolentoista tunnin ajomatkan jälkeen.

Meidän lisäksi astui autosta pari mieshenkilöä ja laiha nainen, joka heti peitti huivilla kasvonsa.

Matkahuolto-ravintolan oven yläpuolella oleva sähkölamppu heilahteli tuulessa. Vinkui ja volisi. Lumuhiutaleet olivat pakkasessa muuttuneet pieniksi piikiviksi, jotka salakavalasti löysivät tiensä takin hihansuistakin sisään.

Lehikko oli heti tuntenut heilahtelevan lampun alla seisovan jyrkän isäntämiehen, jota kohti nyt joudutti askeleensa.

— Terve, Iisakki! hän tervehti jo kaukaa. — Olemme kai hiukan myöhässä?

— Terveterve! jyrisi kunnallisneuvos Ruskeala vastaan. — Ja tämä on kai ystäväsi herra maisteri Purto. Terve mieheen!

Verryttelin sormiani pitkän aikaa hänen ystävällisen kädenpuristuksensa jälkeen. Ruskeala jatkoi:

— Tulin autolla kirkolle jo aamupäivällä. Silloin pyry ei vielä ollut alkanut. Mutta nyt meidän on turvauduttava rekipeliin, sillä talviteitä ei ole aurattu, niin että auto on niillä täysin avuton. Lainasin Vanhaselta hevosen ja reen ja hyvät vällyt kanssa. Sillä keinolla päästään kyllä perille, eikä Ruskealaan ole suoraan lahden yli kuin sata metriä vaille kaksi kilometriä. Lähdetään pois tästä palelemasta.

Herahti ihan lapsuus mieleen kun kaivauduin vällyjen alle heinäntuoksuiseen rekeen. Kookas tammakin haisi kodikkaalta. Jollei vain olisi tuullut ja tuiskuttanut niin vimmatusti, olisi vähitellen ollut oikein mukava olo.

Sivuutimme pitäjän vanhan puukirkon ja laskeuduimme loivaa rinnettä jälle.

Aitona kaupunkilaisena ihmettelin itsekseni, kuinka kunnallisneuvos pystyi pimeässä pysyttämään hevosen melkein umpeen kinostuneella tiellä; vähän matkaa ajettuamme

kuitenkin huomasi, että talvitien molemmin puolin oli säännöllisin välimatkoin pystytetty tukevia havunoksia osoittamaan varmistettua suuntaa ja kantavaa jääpohjaa.

Tuuli oli nyt onneksi myötäinen, niin että kasvoja ei enää kirvellyt. Kunnallisneuvos oli pyrstä huolimatta sytyttänyt piippunsa. Parisataa metriä edettyämme hän etupukilta käänsi päätään Lehikon suuntaan ja sanoi:

— Kaapo Luumäki tuli jo kello 3 tienoissa postibussissa Kartolaan. Tapasin sen odottamatta kirkolla ja lähetin postin mukana Ruskealaan. Väitti selvittäneensä tänään sen asian.

— Tarkistin itse pankista, niin että juttu on kyllä selvä. — Lehikko kuulosti hiukan kummastuneelta. — En vain ymmärrä, mitä hän täällä tekee? Istuimme eilisiltana yhdessä eikä hän maininnut sanaakaan aikomuksestaan lähteä Ruskealaan.

Kunnallisneuvos murahti jotakin, josta en saanut selvää. Kuntamma siinä samassa pysähtyi eikä suostunut kehoituksista ja ohjaksenperistä huolimatta lähtemään liikkeelle, kunnallisneuvos murahti uudelleen, tällä kerralla niin kuuluvasti, että erotin aivan selvästi oikean vanhan kansan sadattelun.

Paksussa puoliturkissaan hänen ei ollut helppoa päästä reestä. Hän taputteli tamman turpaa, puhui sille tyynnyttelevästi niin kuin ainakin vanha hevosestus, ja tarttui sitten suitsiin.

— Mitä sinä, poku? hän rauhoitti. — Mikä sinuun meni? Vallanhan sinä vapiset, vanha muori.

Mutta tamma ei vain liikahtanut. Kun kunnallisneuvos yritti vetää sitä mukanaan, se äkkiä hirtahti, näytti hampaitaan ja peräytti reen niin että rysähti.

— Johan on hitto! kunnallisneuvos alkoi vimmastua. — Kaikenkarvaisia koneja se Vanhanenkin kehtaa —

Nostalginen salapoliisisarja jatkuu!

Varatuomari Pentti Lehikko saa tutkittavakseen erikoisen murha-aseen: meriupseerille kuuluneen vanhan tikarin. Joku on myös jättänyt murhapaikalle salaperäisesti unikoita. Epäillyt eivät vain ole olleet lähelläkään rikospaikkaa murhan aikaan. Erikoisen arvoitus kiertyy yhtä tiukemmin vanhan teräaseen ympärille, ja Lehikon on kumppaneineen tutkittava tarkasti sen alkuperää.

Perinteinen salapoliisiromaani pahaankin nostalgiannälkään ja mysteerinhimoon! Tällä kertaa varatuomarin harmaat aivosolut askartelevat unikkomurhan ympärillä.

Uuno Hirvonen, kirjailijanimeltään **Simo Penttilä** (1898–1971), oli suomalainen kirjailija, joka kirjoitti viihteellisiä seikkailuromaaneja sekä käsikirjoitti jännityselokuvia. Penttilän tunnetuimpia teoksia on *Punavyö*-sarja (1958–1971). Hänet palkittiin Pro Finlandia -mitalilla vuonna 1959.